

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Obdo/17/2022
Identifikačné číslo spisu:	2110215852
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:2110215852.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a JUDr. Andrey Sedláčkovej, v spore žalobcu: Strýček, s.r.o., so sídlom Košúty 284, 925 09 Košúty, IČO: 36 247 405, právne zastúpený PhDr. JUDr. Jaroslavou Balážiovou, advokátka, so sídlom kancelárie Dolné Bašty 2, 917 01 Trnava, proti žalovanému: Ing. Ing. P. B., nar. X. F. XXXX, trvale bytom X., podnikajúcemu pod obchodným menom Ing. Ing. Jozef Belavý - ALBIDUS, ALBULUS, s miestom podnikania Pavlice 3, 919 42 Pavlice, IČO: 18 031 102, právne zastúpenému Mgr. Petrom Kupkom, advokátom, so sídlom kancelárie Hlavná 23, 917 01 Trnava, o určenie práva užívania k poľnohospodárskej pôde, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 31. augusta 2021 č. k. 21Cob/50/2020-1303, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Stranám sporu n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 4. júna 2019, č. k. 25Cb/89/2010-1116 v spojení s opravným uznesením z 21. júna 2019, č. k. 25Cb/89/2010-1138 určil, že nehnuteľnosti - poľnohospodársku pôdu sústredenú v pôdnych blokoch: - Q. o výmere 8,03 ha - Q., č. XXXX/XA o výmere 3,63 ha - Q., č. XXXX/XB o výmere 18,99 ha - Q. a č. XXXX/X o výmere 27,36 ha oprávnené užívala v čase od 1. januára 2009 do 31. decembra 2009 obchodná spoločnosť Strýček, s.r.o., so sídlom Košúty 284, 925 09 Košúty, spoločnosť zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Trnava odd. Sro, vložka 13249/T, IČO: 36 247 405, a zároveň priznal žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobca bol Pôdohospodárskou platobnou agentúrou ako orgánom štátnej správy odkázaný na podanie žaloby v súlade s ustanoveniami zákona č. 543/2007 Z. z. o určenie osoby, ktorá zabezpečila obhospodarovanie sporných plôch v r. 2009, čím bol daný naliehavý právny záujem žalobcu na rozhodnutí súdu v zmysle jeho žaloby (bod 29. rozsudku súdu prvej inštancie). Následne súd prvej inštancie prebral závery z konania na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 36Cb/161/2014, kde súd rozhodoval o vypratání predmetných pozemkov, kde ako žalobca

vystupoval Ing. P. B. a žalovaný Strýček, s.r.o., a v tomto konaní sa súd zaoberal platnosťou nájomných zmlúv žalovaného s vlastníkami pôdy (body 31. - 39. rozsudku súdu prvej inštancie).

3. Súd prvej inštancie uzavrel, že na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobca má platne uzatvorené nájomné zmluvy s jednotlivými vlastníkami predmetnej poľnohospodárskej pôdy a to: L.K., V.F., C.V., P.O., F.O., K.X., P.C., K.C., J.E., O.I., V.B., MUDr. F.P., D.A., P.A., a tiež že bol oprávneným užívateľom pôdy vo vlastníctve M.A., T.H., F.B., keď ju užíval v dobrej viere, že má s vlastníkami uzatvorenú nájomnú zmluvu. Z ustanovení § 663 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka nevyplýva povinnosť uzatvoriť nájomnú zmluvu v písomnej forme. Skutočnosť, že k uzatvoreniu nájomných zmlúv ž v roku 2009, nevyklučuje existenciu nájomného vzťahu od 1. októbra 2007. Trvanie nájomného vzťahu dokazujú predovšetkým čestné prehlásenia vlastníkov predmetnej poľnohospodárskej pôdy, ktorí potvrdzujú, že žalobca pôdu, ktorá je v ich vlastníctve, riadne užíva, obhospodaruje a platí nájomné od 1. októbra 2007, čo potvrdzujú doložené poštové peňažné poukážky ako aj výdavkové pokladničné doklady, ktorými žalobca uhrádzal nájomné vlastníkom pôdy. Tvrdenia žalovaného, že nájomné zmluvy uzatvorené so žalobcom sú neplatné z dôvodu, že vlastníci predmetnej poľnohospodárskej pôdy s ním majú uzatvorené nájomné zmluvy k tej istej poľnohospodárskej pôde, neboli súdu relevantným spôsobom preukázané, nakoľko nájomné zmluvy doložené žalovaným sú zmätočné, predmet nájmu nie je presne špecifikovaný ako ani doba nájmu, podľa ktorej nie je možné určiť, či je zmluva uzatvorená na dobu určitú alebo neurčitú. List žalovaného z 9. apríla 2008, v ktorom ruší nájomné zmluvy so žalobcom, považoval súd prvej inštancie za zmätočný a svedkovia v konaní vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 1T/15/2009 uviedli, že podpisom tohto listu nemali v úmysle ukončiť nájomné zmluvy so žalobcom. Na predmetnom liste tiež absentujú podpisy viacerých vlastníkov pôdy a žalovaný nepreukázal jeho doručenie žalobcovi.

4. Súd prvej inštancie sa tiež stotožnil s názorom advokátky žalobcu, že toto súdne rozhodnutie musí byť zrozumiteľné a vykonateľné Poľnohospodárskou platobnou agentúrou, na základe rozhodnutia ktorej tento súdny spor bol začatý a vedený. Žiadny iný subjekt toto rozhodnutie vykonávať nebude, ale rozsudok musí byť v súlade s rozhodnutím, ktorým boli strany odkázané na podanie žaloby. Poľnohospodárska platobná agentúra rozhoduje o poskytnutí dotácií na jednotlivé pôdne bloky a ich diely a tejto skutočnosti boli prispôsobené jednak znenia nájomných zmlúv s jednotlivými vlastníkami pôdy (kde sú uvedené jednotlivé bloky a diely blokov tak, ako boli jednotlivým vlastníkom pôdy pridelené Pozemkovým úradom náhradné pozemky do užívania namiesto ich skutočne vlastnených pozemkov, ktoré nebolo možné im dať do užívania), a tiež žiadosť žalobcu a žalovaného o dotácie, takto boli aj Poľnohospodárskou platobnou agentúrou krížovou kontrolou na mieste kontrolované a boli žalobcom uvedené v jednotnej žiadosti o poskytnutie dotácií. Poľnohospodárska platobná agentúra nerozhoduje o pozemkoch tak, ako sú uvedené v katastri nehnuteľností, preto rozhodnutie súdu, v ktorom by boli uvedené jednotlivé časti parciel tak, ako sú uvedené v LV na katastri nehnuteľností, by nebolo rozhodnutím, na základe ktorého by Poľnohospodárska platobná agentúra priznala dotácie podľa žiadosti žalobcu. Z týchto dôvodov súd považoval nájomné zmluvy o prenajatí poľnohospodárskej pôdy jednotlivých vlastníkov pôdy za platné, nakoľko jednotliví vlastníci pôdy nemohli žalobcovi poskytnúť do nájmu svoje skutočne vlastnené pozemky podľa evidencie katastra nehnuteľností, nakoľko Pozemkovým úradom im boli vydané náhradné pozemky špecificky označené už dielami pôdnych blokov, a tak sú uvedené i v nájomných zmluvách. Stranám zmluvy bolo teda jasné, čo je predmetom nájmu a zmluva obsahovala všetky náležitosti zmluvy o nájme poľnohospodárskej pôdy na účely pri prevádzkovaní podniku. Taktiež súd prvej inštancie považoval žalobu za dôvodnú v znení, ako je uvedené v jeho rozsudku, nakoľko žalovaný nikdy do vyhlásenia v poradí druhého rozsudku súdu prvej inštancie nespochybňoval predmet nájomných zmlúv, naopak sám tvrdil, že ich on pôvodne užíval a že sa stali predmetom nájomných zmlúv žalobcu. Teda ide o nesporné skutočnosti medzi stranami a za nesporné považuje skutočné užívanie predmetných pozemkov aj Poľnohospodárska platobná agentúra, ktorá vykonala krížovú kontrolu užívania pozemkov, kde porovnávala jednotnú žiadosť žalobcu a skutočné užívanie pozemkov pre poľnohospodárske účely uvedené v žiadosti žalobcu. Napriek tomu advokátka žalobcu odstránila nejasnosť ohľadne premetu nájmu podaním z 20. novembra 2018, kde jasne uviedla, ktoré parcely jednotlivých vlastníkov podľa katastra nehnuteľností tvoria jednotlivé pôdne bloky a diely, ktoré sú predmetom tohto sporu. Taktiež Poľnohospodárska platobná agentúra v odpovedi z 26. apríla

2019 na dotaz súdu uviedla, že parcely uvádzané v Sumarizácii žalobcu priloženej k žiadosti o dotáciu, sú predmetom zmlúv o nájme poľnohospodárskych nehnuteľností, ktoré predložil platobnej agentúre pri výkone kontroly na mieste. Zároveň z odpovede Poľnohospodárskej platobnej agentúry vyplynulo, že Poľnohospodárska platobná agentúra poskytuje priame platby žiadateľom, ktorí užívajú poľnohospodársku pôdu evidovanú v registri pôdných blokov a dielov pôdných blokov. Bolo teda nesporné, že žalobca poľnohospodársku pôdu, ktorá je predmetom konania, preukázateľne riadne obhospodaroval v roku 2009 v súlade so zákonom a s uzatvorenými zmluvami a v dobrej viere, že má uzatvorené nájomné zmluvy aj s vlastníkmi, za ktorých podpísal nájomné zmluvy žalovaný a uviedol tak žalobcu do omylu. Bol teda oprávneným užívateľom pôdy v zmysle zákona č. 543/2007 Z. z. na účely poskytnutia podpory v roku 2009.

5. O odvolaní žalobcu (č. l. 1149 - 1171) rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), ktorý rozsudkom z 31. augusta 2021, č. k. 21Cob/50/2020-1303 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a vyslovil, že žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

6. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku úvodom uviedol (bod 9. napadnutého rozsudku), že je potrebné osobitne zdôrazniť, že predmetné konanie je vedené výlučne pre potreby rozhodnutia orgánu štátnej správy - Poľnohospodárskej platobnej agentúry, ktorá správne konanie o poskytnutí podpory na skutočne využívanú poľnohospodársku pôdu prerušila a odkázala žiadateľov o poskytnutie podpory na konanie pred súdom, pretože nebolo možné jednoznačne určiť osobu, ktorá zabezpečila obhospodarovanie sporných plôch, keďže žiadosť o poskytnutie podpory na rok 2009 si na tie isté plochy (pôdne bloky) podali žalobca i žalovaný. V pokračovaní odôvodnenia (body 16. - 18. napadnutého rozsudku) odvolací súd podrobne opísal východiskový rámec priamej podpory pre poľnohospodárov s akcentom na normy európskeho práva, a uzavrel (bod 19. napadnutého rozsudku), že poľnohospodárska podpora príjmov má byť pridelovaná subjektom, ktoré reálne vykonávajú poľnohospodársku činnosť, t. j. podstatný je faktický stav obhospodarovania poľnohospodárskych plôch, s ohľadom na čo je potom potrebné pristupovať i k posudzovaniu nároku uplatneného v tomto konaní, ktoré je začaté a vedené len pre potreby rozhodnutia Poľnohospodárskej platobnej agentúry v správnom konaní o poskytnutí poľnohospodárskej podpory žalobcovi na rok 2009.

7. Odvolací súd mal za to, že odvolacie námietky žalovaného, že žalobca nemal a nemá platné nájomné zmluvy uzatvorené s vlastníkmi, neboli dôvodné. Možno síce súhlasiť s konštatovaním súdu prvej inštancie, že z ustanovení § 663 a nasl. Občianskeho zákonníka nevyplýva povinnosť uzatvoriť nájomnú zmluvu v písomnej forme, avšak v prejednávanej veci sa v prípade nájomných zmlúv predložených žalobcom jedná nepochybne (ako to uviedol i súd prvej inštancie) o zmluvy o nájme pozemku na poľnohospodárske účely pri prevádzkovaní podniku v zmysle § 14 a nasl. zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov v platnom znení. Odvolací súd dodal, že pre všeobecnú nájomnú zmluvu zákon neustanovuje obligatórnu formu a zotrúva na požiadavke bezformálnosti právneho úkonu (i v prípade, ak sa nájomná zmluva týka nehnuteľností, nakoľko v danom prípade nejde o prevod, a teda nie sú splnené požiadavky § 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Písomná forma však musí byť zachovaná v prípade, ak to vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov. Obligatórnu písomnú formu vyžaduje zákon pri niektorých druhoch (predmetoch) nájmu ako je tomu i v prípade zmluvy o nájme pozemku na poľnohospodárske účely pri prevádzkovaní podniku (§ 14 zákona č. 504/2003 Z. z.). Nájomné zmluvy (predložené žalobcom) posudzované v prejednávanej veci teda pre ich platnosť vyžadujú obligatórne písomnú formu. Uvedené však nemalo vplyv na vecnú správnosť rozsudku súdu prvej inštancie.

8. Pokiaľ ide o vyriešenie spornej otázky, či žalobca bol oprávneným užívateľom pôdy v zmysle zákona č. 543/2007 Z. z. na účely poskytnutia podpory v roku 2009, skutkový stav zistený súdom prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva z vykonaných dôkazov (body 22. - 24. napadnutého rozsudku). Žalobca v konaní za účelom preukázania užívacieho práva sporných nehnuteľností predložil nájomné zmluvy uzavreté 1. októbra 2007 s vlastníkmi týchto nehnuteľností, a to F.R., O. I., L.K., D. A., J. E., K. X., Ing. P. C., V. B., MUDr. F. P., Ing. P. B., F. B., V. C., T. H., M. A., P. O., F. O. a P.

A.. Žalovaný v konaní tvrdil, že podpisy šiestich vlastníkov, a to V. B., F. B., T. H., MUDr. F. P., V. C. a M. A. sfaľšoval (napr. č. l. 96, 102, 264, 959, 1102 spisu), naproti tomu vlastníci V. B., O. I., L.K., F.R., J. E., K. X., F. O., P. O., MUDr. F. P., V. C. čestne prehlásili (č. l. 153 až 162 spisu), že od 1. októbra 2007 majú uzatvorenú platnú nájomnú so žalobkyňou, ktorá ich pozemky riadne užíva, obhospodaruje a riadne platí nájomné. Svedok F. B. pri svojom výsluchu na pojednávaní dňa 11. mája 2011 (č. l. 265) uviedol, že nájomnú zmluvu z 1. októbra 2007 nepodpísal a bol tohto názoru, že jeho pôdu v roku 2009 užíval žalobca. Svedok V. B. a svedkyňa V. C. na pojednávaní dňa 6. septembra 2011 (č. l. 294) potvrdili uzavretie zmluvy so žalobcom. Svedkyňa MUDr. F. P. taktiež potvrdila uzavretie nájomnej zmluvy so žalobcom s tým, že zmluvu podpísali dňa 11. decembra 2009 so spätným dátumom, k čomu odvolací súd dodal, že z okolností, že zmluva je datovaná (podľa dohody účastníkov) iným dňom, než v ktorom bola (má byť) podpísaná, nemožno usudzovať, že by bola neurčitá, nezrozumiteľná alebo pre inú vadu neplatná, na podporu čoho odvolací súd odkázal na uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 11. marca 2008, sp. zn. 21Cdo/1145/2007. Doplnil, že aj v prípade, ak by dospel k záveru, že predmetná nájomná zmluva uzatvorená medzi žalobcom a MUDr. F. P. je z dôvodu jej antidatovania neplatná, žalobca by bol oprávneným držiteľom nájomného práva, keďže poľnohospodársku pôdu riadne v roku 2009 užíval a bol v dobrej viere, že mu nájomné právo k predmetnej pôde patrí (čo v konaní spochybnené nebolo). Súd prvej inštancie teda na základe vykonaného dokazovania dospel k správne mu záveru, že žalobca mal platne uzatvorené nájomné zmluvy (obsahujúce všetky zákonom vyžadované náležitosti) s jednotlivými vlastními predmetnej poľnohospodárskej pôdy L.K., F.R., V. C., P. O., F. O., K. X., P. C., K. X., J. E., O. I., V. B., MUDr. F. P., D. A., P. A.. Správny bol tiež záver súdu prvej inštancie, že žalobca bol oprávneným užívateľom pôdy vo vlastníctve M. A., T. H. a F. B. (ktorých podpisy na nájomných zmluvách sfaľšoval žalovaný), keď ju užíval v dobrej viere, že má s vlastními uzatvorenú nájomnú zmluvu. Odvolací súd doplnil, že predmetom držby môže byť aj právo nájmu. Držiteľom práva je ten, kto vykonáva príslušné právo (v tomto prípade užívacie) pre seba a vo svojom mene počas doby jeho trvania. Držiteľ práva je oprávneným držiteľom, ak je dobromyseľný so zreteľom na všetky okolnosti, že mu právo, ktoré vykonáva pre seba, patrí. Inak by bol neoprávneným držiteľom. V pochybnostiach sa i tu uplatňuje vyvrátiťelná právna domnienka, že držba práva je oprávnená (§ 130 ods. 1 druhá veta Občianskeho zákonníka). Držiteľom nájomného práva je predovšetkým sám nájomca, avšak jeho držiteľom môže byť aj ten, kto, hoci nie je nájomcom, vykonáva nájomné právo pre seba. Takáto osoba je oprávneným držiteľom nájomného práva (k takejto situácii môže v praxi dôjsť vtedy, keď niekto uzavrie nájomnú zmluvu, ktorá je z nejakého dôvodu neplatná, ale nájomca ju považuje dobromyseľne za platnú). V prejednávanej veci bolo vykonaným dokazovaním zistené, že nájomné zmluvy uzavreté s uvedenými vlastními M. A., T. H. a F. B. sú neplatné, avšak taktiež s poukazom na konkrétne skutkové okolnosti (sfaľšovanie podpisov prenajímateľov na nájomných zmluvách žalovaným a predloženie týchto zmlúv žalobcovi žalovaným) bolo možné usúdiť, že žalobca sa oprávnene domnieval, že mu nájomné právo k poľnohospodárskej pôde vo vlastníctve týchto prenajímateľov patrí. Skutočnosti tvrdené žalovaným, že žalobca mal o tomto faľšovaní podpisov vedomosť, neboli v konaní ničím preukázané.

9. Odvolací súd pokračoval (bod 24. napadnutého rozsudku), že jedným zo základných predpokladov oprávnenej držby je dobrá viera držiteľa, že mu vec alebo vykonávanie práva patrí. Dobrá viera je psychický stav držiteľa; takýto držiteľ sa domnieva, že mu právo patrí, hoci v skutočnosti to tak nie je. Dobrá viera musí byť podložená konkrétnymi okolnosťami, z ktorých možno usudzovať, že toto presvedčenie držiteľa je opodstatnené. Okolnosťami, ktoré môžu svedčiť pre záver o existencii dobrej viery, sú spravidla skutočnosti týkajúce sa právneho dôvodu nadobudnutia veci (práva) a svedčiace o poctivosti nadobudnutia, t. j. tzv. titulu uchopenia sa držby (objektívne oprávnený dôvod nadobudnutia držby). Oprávnená držba sa nemusí nutne opierať o existujúci právny dôvod; postačí, aby bol daný aj domnelý (putatívny) právny dôvod, na podporu čoho odvolací súd odkázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. augusta 2006, sp. zn. 2Cdo/207/2005. Posúdenie, či držiteľ je v dobrej viere alebo nie je, treba vždy hodnotiť objektívne a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) samého účastníka a vždy treba brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej normálnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal alebo nemohol mať po celú vydržačiu dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu takéto právo patrí. Treba zdôrazniť, že dobrá viera vyjadruje vnútorný (psychický) stav držiteľa, ktorý sám o sebe nemôže byť

predmetom dokazovania, avšak toto vnútorné presvedčenie, že nekoná bezprávne, sa navonok prejavuje jeho konkrétnym správaním, čo už ale predmetom dokazovania a posudzovania byť môže, na podporu čoho odvolací súd odkázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. apríla 2012, sp. zn. 4 Cdo/110/2010.

10. Odvolací súd sa tiež stotožnil so skutkovým záverom súdu prvej inštancie (bod 25. napadnutého rozsudku), že žalovaný nepreukázal existenciu žiadnych takých skutočností, z ktorých by bolo možné vyvodiť existenciu ním tvrdeného omylu pri uzatváraní nájomnej zmluvy z 1. októbra 2007 (ktorú žalovaný v postavení vlastníka poľnohospodárskych pozemkov uzavrel so žalobcom na dobu určitú od 1. októbra 2007 do 30. septembra 2012) ani skutočnosť, že nájomné zmluvy boli uzavreté iba ako zastierací úkon, smerujúci buď k zabezpečeniu uzavretia predpokladanej zmluvy o pôžičke alebo za účelom zabezpečenia zaplatenia pozemkovej dane príslušnej obci. Keďže žalovaný v tomto smere nepredložil a ani nenavrhol vykonať žiadny dôkaz a ani neuviedol v čom spočíval omyl, aký úkon mal byť zastretý, z akého dôvodu a akým spôsobom malo dôjsť k naplneniu jeho snahy získať za nájomné zmluvy pôžičku alebo zaplatenie dane, súd prvej inštancie správne na tieto jeho tvrdenia neprihliadal. Správne tiež uzavrel, že nájomné zmluvy nemajú náležitosti žiadneho iného právneho úkonu, ktorý by mal byť zastretým právnym úkonom, a sám žalovaný niekoľkokrát v tomto i v iných konaniach uviedol, že žalobca mu požičal peniaze v rôznych výškach na zaplatenie jeho pohľadávok na daniach a na osivo a pod., avšak nie v súvislosti s predmetnými nájomnými zmluvami.

11. Napokon neobstoí ani tvrdenie žalovaného, že sporné pozemky boli prenajaté jemu (bod 26. napadnutého rozsudku), keď o tejto otázke už bolo právoplatne rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Trnava zo 16. marca 2018, č. k. 36Cb/161/2014-346, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 22. októbra 2019, sp. zn. 21Cob/91/2018. V tomto konaní sa súd zaoberal platnosťou nájomných zmlúv predložených žalovaným (v danom konaní žalobcom) a dospel k záveru, že v predložených nájomných zmluvách absentuje jasná a zrozumiteľná špecifikácia predmetu nájmu, čo spôsobuje ich neurčitost', a tým aj absolútnu neplatnosť v zmysle § 37 Občianskeho zákonníka.

12. Odvolací súd uzavrel (bod 27. napadnutého rozsudku), že žalobca preukázal, že v roku 2009 zabezpečil obhospodarovanie sporných plôch, a to jednak na základe platne uzatvorených nájomných zmlúv a tiež na základe dobromyseľnej držby užívacieho (nájomného) práva k poľnohospodárskym pozemkom, preto bol správny postup súdu prvej inštancie, ktorý z tohto dôvodu žalobe v celom rozsahu vyhovel, pričom zdôraznil, že s ohľadom na ciele nariadenia č. 73/2009 je pre rozhodnutie Poľnohospodárskej platobnej agentúry v správnom konaní o poskytnutí podpory žiadateľovi (žalobkyni) na rok 2009 podstatný faktický stav, teda reálne obhospodarovanie sporných nehnuteľností v danom čase žalobcom, čo bolo napokon v konaní nesporné.

13. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie (č. l. 1318 - 1323) podľa § 420 písm. f/ C. s. p. a žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, resp. aby okrem rozsudku krajského súdu dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň žiadal priznať nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

14. K prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. dovolateľ v zásade namietal nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku. Rozsudok odvolacieho súdu považoval za formalistický a nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a nedostatok presvedčivých dôvodov a vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, čím bolo porušené právo žalovaného na spravodlivý súdny proces. Dovolateľ citoval body 23. a 26. rozsudku súdu prvej inštancie, v kontexte s ktorou argumentáciou poukázal na judikatúru, ktorú podľa jeho názoru súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd chybné neaplikovali, a to Nález Ústavného súdu SR z 22. novembra 2012, č. k. IV. ÚS 340/2012-62, podľa ktorého: „...zmluva zahŕňa individuálne práva a povinnosti konkrétnych zmluvných strán v konkrétnom vzťahu. Tento rozdiel musí byť zohľadnený aj v rozdielnom prístupe k výkladu právnych predpisov a zmlúv ako právnych úkonov. Prílišný právny formalizmus a prehnané nároky na formuláciu zmluvy nemožno z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať, lebo evidentne zasahujú do zmluvnej slobody

občana vyplývajúcej z princípu zmluvnej voľnosti (autonómie vôle) podľa čl. 2 ods. 3 ústavy.“; ďalej rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. augusta 2006, sp. zn. 2Cdo/207/2005, podľa ktorého: „Jedným zo základných predpokladov oprávnenej držby je dobrá viera držiteľa, že mu vec alebo vykonanie práva patrí. Dobrá viera je psychický stav držiteľa; takýto držiteľ sa domnieva, že mu veci vlastnícky patrí, hoci v skutočnosti to tak nie je. Dobrá viera musí byť podložená konkrétnymi okolnosťami, z ktorých možno usudzovať, že toto presvedčenie držiteľa je opodstatnené a musí trvať po celú vydržačiu dobu. Okolnosťami, ktoré môžu svedčiť pre záver o existencii dobrej viery sú správa skutočnosti týkajúce sa právneho dôvodu nadobudnutia veci (práva) a svedčiace o poctivosti nadobudnutia, t. j. tzv. titulu uchopenia sa držby (objektívne oprávnený dôvod nadobudnutia držby).“; a nakoniec rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 27. februára 2002, sp. zn. 22Cdo/1398/2000, podľa ktorého: „Posúdenie toho, či je držiteľ v dobrej viere alebo nie, je potrebné vždy hodnotiť objektívne a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) samotného účastníka.“

15. Dovolateľ pokračoval námietkou porušenia princípu právnej istoty a predvídateľnosti rozhodovania súdov. Mal za to, že súd prvej inštancie rovnako aj odvolací súd nesprávne posúdili oprávnenosť užívania predmetných nehnuteľností žalobcom opomenúc skutočnosť, že žalobca v konaní nepreukázal dobromyseľnosť (konajúce súdy vychádzali len zo subjektívneho hľadiska, teda osobného presvedčenia žalobcu) a nereflektovali na to, že v konaní nebola splnená zároveň podmienka písomnej formy vyžadovanej podľa § 14 ods. 1 zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení účinnom k 1. januáru 2009 a teda mal za to, že nájomné zmluvy sú absolútne neplatné a teda nepreukázalo sa právo držby (nájmu). Dovolateľ mal tiež za to, že žalobca nepreukázal v konaní, že so zreteľom na všetky okolnosti bol oprávneným držiteľom v zmysle § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Zdôraznil, že nemožno uznať za platný právny úkon, ktorý nebol podpísaný konajúcou osobou, pričom v uvedenom kontexte odkázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/96/1995, publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 39/1998, podľa ktorého: „...absolútna neplatnosť právneho úkonu (negotium nullum) nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (ex lege), v dôsledku čoho sa hľadá na absolútne neplatný úkon tak, ako keby nebol nikdy urobený. Ak je určitý úkon absolútne neplatný, nastáva jeho neplatnosť priamo zo zákona už v čase jeho urobenia. Ani pri uplatnení princípov spravodlivosti a dobrých mravov pri výkone práv a povinností nemá súd možnosť dodatočne zvážiť, či absolútnu neplatnosť úkonu „uzná alebo neuzná“ (resp. či ju zohľadní alebo nezohľadní). Na dôvod zakladajúci absolútnu neplatnosť právneho úkonu musí súd vždy prihliadnuť, a to aj bez návrhu (z úradnej povinnosti - ex officio).“ Dovolateľ uzavrel, že žalobca nepreukázal, že bol oprávneným držiteľom predmetnej poľnohospodárskej pôdy, keďže nemal platne uzatvorené nájomné zmluvy s Evou Kučerovou, Anzelmou Ochabovou a Máriom Belavým a ďalej nepreukázal v tomto smere, že konal v dobrej viere. Napadnutá argumentácia odvolacieho súdu nereflektuje vyššie uvedené, nemôže obstať a spôsobuje nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu a neprimeranú tvrdosť zákona pri jeho interpretácii dopadajúcu na žalovaného v jeho majetkovej (hospodárskej) sfére. Odvolací súd si zvolil v tomto prípade neprimerane extenzívny výklad § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo spôsobuje nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu. Opačný výklad by viedol k extrémnej nespravodlivosti. Dovolateľ v uvedenom kontexte podporne odkázal na Nález Ústavného súdu SR z 27. júla 2011, sp. zn. III. ÚS 198/2011 a mal za to, že tam uvedené závery možno aplikovať aj na vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. v tomto prípade, pretože rozsudok odvolacieho súdu postráda dostatočné a presvedčivé odôvodnenie na vyššie uvedené právne otázky. Rozsudok je strohý a nepresvedčivý, čo spôsobuje jeho nepreskúmateľnosť. Rozsudok sa nevysporiadaava uspokojivo s argumentami žalovaného, je formalistický a nepreskúmateľný.

16. Žalobca svoje právo nevyužil a k dovolaniu sa v súdom prvej inštancie stanovenej lehote nevyjadril.

17. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C. s. p.) a oprávnenou osobou (§ 424 C. s. p.), zastúpenou v dovolacom konaní v zmysle § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

18. Podľa § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

19. Podľa § 420 C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C. s. p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 C. s. p. alebo § 421 C. s. p. v spojení s § 431 ods. 1 C. s. p. a § 432 ods. 1 C. s. p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

21. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým je možné napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu pri splnení zákonom stanovených predpokladov a podmienok. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 C. s. p.), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

22. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., ktorý vymedzil nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu tým, že sa nedostatočne a nesprávne vysporiadal s jeho námietkami neplatnosti nájomných zmlúv a s tým spojenou otázkou oprávnenosti užívania predmetných nehnuteľností.

23. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je aj možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (viď. sp. zn. I. ÚS 46/05, sp. zn. II. ÚS 76/07).

24. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, dôsledkom čoho by bolo popretie zmyslu a podstaty práva na spravodlivý proces.

25. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

26. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 C. s. p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom vymedzenému dôvodu zmätočnosti skutočne došlo.

27. Dovolací súd preskúmal odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu a dospel k záveru, že odvolací súd dal žalobcovi vo svojom rozhodnutí primeranú a dostatočnú odpoveď na jeho námietky vymedzené v odvolaní podanom proti rozsudku okresného súdu. V tomto smere najvyšší súd nezistil nesprávnosť a nezákonnosť procesného postupu krajského súdu z hľadiska dodržania limitov daných úpravou civilného sporového súdneho konania pre zachovanie pravidiel spravodlivého súdneho procesu.

28. Podľa § 442 C. s. p. je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, tzn. skutkové zistenia a odvolacím súdom ustálený skutkový stav nemôžu byť predmetom dovolacieho prieskumu vzhľadom na citované ust. § 442 C. s. p. a viazanosť dovolacieho súdu skutkovým stavom zisteným odvolacím súdom. Dovolací súd nie je oprávnený sám vykonávať dokazovanie, preto nie je oprávnený ani nižšími súdmi vykonané dokazovanie prehodnocovať (viď. aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Obdo/12/2022 z 29. júna 2022). Dovolateľ označil za zásadné závery súdu prvej inštancie, s ktorými závermi sa stotožnil aj odvolací súd, obsiahnuté v bodoch 23. a 26. rozsudku súdu prvej inštancie. Otázka platnosti zmlúv a otázka dobrej viery pri užívaní pôdy sú otázky skutkové, pričom pri ustálení svojich záverov vychádzali súdy oboch stupňov z rozsiahleho a dôsledného dokazovania vykonaného v konaní pred súdom prvej inštancie, počas ktorého boli o. i. pripojené a oboznámené viaceré súvisiace spisové materiály a bol vykonaný aj výsluch viacerých svedkov. Dovolací súd preto konštatuje, že na namietaných nesprávnych skutkových zisteniach odvolacieho súdu nie je možné založiť prípustnosť a dôvodnosť dovolania žalovaného a uvedené vymedzenie dovolacieho dôvodu ani nezodpovedá § 431 C. s. p.

29. Namietané nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu žalovaný vyvodzuje práve z nesprávnych skutkových zistení. Žalovaný v dovolaní namieta, že súd prvej inštancie rovnako, ako aj odvolací súd nesprávne posúdili oprávnenosť užívania predmetných nehnuteľností žalobcom, z čoho následne vychádza nesprávne právne posúdenie sporu. V uvedenom tak žalovaný síce tvrdí, že namieta nedostatočné a nezrozumiteľné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, v skutočnosti ale namieta zreteľne vysvetlené skutkové závery uvádzané odvolacím súdom a súdom prvej inštancie. Dovolacie námietky žalovaného tak spočívajú v nespokojnosti žalovaného so skutkovým stavom ustáleným odvolacím súdom a s rozhodnutím odvolacieho súdu, a nie v konkrétnych nedostatkoch odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu.

30. Najvyšší súd v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu a ani v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie napokon ani nezistil logické nedostatky, rozpor v jednotlivých záveroch súdu alebo nedostatočné zodpovedanie otázok podstatných pre konanie. Rozhodnutie súdu prvej inštancie a rozhodnutie odvolacieho súdu tvoria jeden celok (porovnaj II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08). Súd prvej inštancie podrobne vysvetlil, z akých konkrétnych dôkazov vyvodil príslušné skutkové zistenia - otázka platnosti nájomných zmlúv a otázka dobromyseľnosti žalobcu (viď. body 2. - 4.). Odvolací súd poukázal v odôvodnení svojho rozhodnutia (viď. body 6. - 11.) na tieto skutkové zistenia súdu prvej inštancie a uzavrel, že vzhľadom na zistený skutkový stav je zrejmé, že žalobca predmetné sporné nehnuteľnosti užíval, ktorá skutočnosť je rozhodujúca pre rozhodnutie Poľnohospodárskej platobnej agentúry v správnom konaní o poskytnutí podpory žiadateľovi (žalobcovi) na rok 2009 (viď. bod 12.). Dovolací súd v uvedenom kontexte zhodne s odvolacím súdom odkazuje na účel predmetného konania, ktorý je podrobne rozpísaný odvolacím súdom v bodoch 9. a 15. - 19. napadnutého rozsudku, a ktorým je poskytnutie podpory na skutočne využívanú poľnohospodársku pôdu. Vzhľadom na uvedené dovolací súd nezistil nedostatočné alebo nezrozumiteľné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu.

31. Nad rámec uvedeného dovolací súd konštatuje, že pokiaľ dovolateľ vo vzťahu k námietkam porušeniu princípu právnej istoty a predvídateľnosti rozhodovania súdov v otázke posúdenia platnosti nájomných zmlúv a s tým súvisiacej otázky dobromyseľnosti žalobcu, dôvodí porušením práva na

spravodlivý proces, má za to, že aj keby išlo o námietku nesprávneho právneho posúdenia, táto však nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. (viď. R 24/2017), lebo takáto nesprávnosť nepredstavuje procesnú vadu zmätočnosti uvedenú v tomto ustanovení. V tomto smere vymedzenie dovolacieho dôvodu nezodpovedá ani kritériám ustanovenia § 432 C. s. p.

32. Nakoľko konanie pred odvolacím súdom nebolo poznačené namietanou vadou zmätočnosti, uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., najvyšší súd dovolanie žalobcu (ako celok) odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p.

33. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C. s. p.).

34. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0 (§ 451 ods. 2 k § 393 ods. 2 in fine C. s. p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.